

Kwaliteitsindicatoren Farmacie

Dienstapotheken meting over 2024

KNMP

Alexanderstraat 11

2514 JL Den Haag

T 070 37 37 373

E kwaliteit@knmp.nl

I www.knmp.nl

Aan de totstandkoming van deze uitgave is uiterste zorg besteed. Voor informatie die onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaardt de KNMP geen aansprakelijkheid.

Inhoud

Inleiding	4
Kenmerken dienstapothek	6
1 Kwaliteitsindicatoren	
1.1 Aanwezigheid gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem	10
1.2 Structurele registratie van klachten en fouten	11
1.3 Zorg voor het personeel	13
2 Farmaceutische processen	
2.1 Elektronisch ontvangen recepten	16
2.2 Borgen van tijdige receptcontrole	19
2.3 Handelen zonder aanwezig recept of medicatiehistorie	20
2.4 Afleveringen van opioïden	22
2.5 Terhandstelling Uitsluitend Apotheek - en Uitsluitend Apotheek Drogist medicatie met potentiële interacties	24
2.6 Verwerken van gegevens bij de receptverwerking	26
2.7 Informeren van de apotheek waar de patiënt doorgaans komt	28
2.8 Toedienlijsten bij thuiszorg	30
3 Farmaceutische patiëntenzorg	
3.1 Samenwerking met lokale ketenpartners	31
3.2 Eerste uitgiftebegeleiding inhalatiemedicatie	33
3.3 Controle kinderdosering ondansetron	35
3.4 Beschikbaarheid van labwaarden bij Directe Orale Anti Coagulantia (DOAC)	37
3.5 Ontslag uit het ziekenhuis	39
3.6 Evaluatievraag	42

Inleiding

Apothekers en hun teams werken dagelijks aan het verbeteren van de kwaliteit van de geleverde zorg. De kwaliteit wordt inzichtelijk gemaakt voor de apotheker en zijn team en externe partijen door het meten van zorginhoudelijke kwaliteitsindicatoren, de apotheek te certificeren of een klanttevredenheidsonderzoek uit te voeren. Deze gids beschrijft de zorginhoudelijke kwaliteitsindicatoren voor dienstapotheken voor de jaarlijkse landelijke uitvraag van de KNMP.

Toelichting op de ontwikkeling van de set voor dienstapotheken

Sinds 2007 voert de KNMP jaarlijks landelijk een indicatorenvraag bij de openbare apotheken uit. In 2020 heeft een werkgroep van dienstapothekers met ondersteuning van het KNMP-bureau voor het eerst een set kwaliteitsindicatoren specifiek voor dienstapotheken opgesteld. Sindsdien is deze set steeds verder ontwikkeld en jaarlijks uitgevraagd. Het bestuur van de Wetenschappelijk Sectie Openbaar apothekers (WSO) heeft deze indicatorensets over 2024 vastgesteld voor de landelijke uitvraag in 2025.

Een aanvullende vorm van kwaliteitsmeting: groeiladders

In deze indicatoren set wordt ook de mate van implementatie van complexe organisatorische processen in de dienstapotheek uitgevraagd met zogenaamde 'groeiladders'. Deze laten hierbij behorende relevante aspecten zien. De werkgroep heeft als complexe processen gekozen: 'Samenwerking met lokale ketenpartners', 'Ontslagmedicatie uit het ziekenhuis', 'Zorg voor het personeel' en 'Terhandstelling zonder recept van medicatie Uitsluitend Apotheek en Uitsluitend Apotheek Drogist' en 'Medicatie met potentiële interacties'.

Bij elk van deze processen zijn relevante aandachtspunten benoemd die organisatie behoeven. Hun mate van implementatie in de dienstapotheek wordt gemeten in verschillende fases waarin het team van de dienstapotheek:

- A **Zich bewust is van** de aandachtspunten die relevant zijn voor de te verlenen zorg.
- B **Uitvoering geeft aan** deze aandachtspunten.
- C **Periodiek** de uitvoering **evalueert en verbetert**.

Een evaluatie kan bijvoorbeeld binnen de kwaliteitscyclus minimaal één keer in de drie jaar gebeuren. Bij een aandachtspunt mag alleen dan een vinkje worden gezet als dit aandachtspunt dan ook daadwerkelijk geevalueerd wordt en indien nodig acties in een verbeterproces worden genomen. Indien een aandachtspunt nog geen aandacht heeft, wordt niets aangevinkt.

De vragen laten de relevante organisatorische randvoorwaarden zien. De gegeven scores maken inzichtelijk hoe ver de dienstapotheek is in het borgen van de organisatorische randvoorwaarden voor goede acute farmaceutische zorg. Na afloop van de uitvraag worden de scores teruggekoppeld in een benchmarkverslag met het landelijke beeld.

Wie dient deze set kwaliteitsindicatoren dienstapotheken in te vullen?

Deze set is bedoeld voor alle apothekers die in dienstapotheken werkzaam zijn. De KNMP nodigt de behorende apothekers in dienstapotheken en openbare uit, die bij de KNMP-ledenadministratie bekend zijn, om deze set in te vullen. Apothekers uit het ziekenhuis en andere dienstapothekers, die geen uitnodiging ontvangen voorafgaand aan de uitvraag, kunnen zich bij de KNMP alsnog aanmelden via kwaliteit@knmp.nl.

Doelstelling van de landelijke uitvraag

De verzamelde informatie is in eerste instantie bedoeld voor de apotheker zelf om inzicht te krijgen hoe deze op betekenisvolle aspecten scoort. Hiervoor worden na afloop van de landelijke enquête benchmarkverslagen verstuurd zodat apothekers zich kunnen vergelijken met de andere dienstapotheken. De scores van de indicatoren zullen niet openbaar beschikbaar worden gemaakt of verstrekt worden aan externen ter vergelijking van de kwaliteit van zorg tussen dienstapotheken. Daarom komt geen van deze indicatoren in aanmerking voor een Openbaar Data Bestand (ODB). Een Openbaar Data Bestand bevat de scores op de indicatoren als gegevens herleidbaar tot individuele apotheek. De data in een dergelijk bestand zijn beschikbaar voor externe partijen. De gegevens uit deze meting zijn in eerste instantie bedoeld voor intern gebruik door de apotheekteam.

Met een machtiging bij de uitvraag kunnen apothekers hun volledige gegevens delen met de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ).

Met een verdere machtiging hiertoe worden de antwoorden op de kenmerken herleidbaar tot individuele dienstapotheek gedeeld met de Stichting Dienstapotheken Nederland (SDN), bedoeld als input voor het te voeren SDN-beleid.

Kenmerken dienstapotheek

Kenmerken

Deze kenmerken gaan vooraf aan de uitvraag van de Kwaliteitsindicatoren Farmacie voor Dienstapotheken. Zij leveren inzichten voor het bepalen van de validiteit en betrouwbaarheid van uw antwoorden op de kwaliteitsindicatoren. Zij zijn geen onderdeel van een Openbaar Data Bestand (ODB) en worden ook niet mee genomen in benchmarkrapportages.

1 Wat is de organisatievorm van uw dienstapotheek?

- Zuivere / volledige dienstapotheek (zelfstandig opererend tijdens ANW-diensten)
- Hybride dienstapotheek als onderdeel van een openbare apotheek (verzorgt naast normale openingsuren ook ANW-diensten)
- Hybride dienstapotheek als onderdeel van een poliklinische apotheek (verzorgt naast normale openingsuren ook ANW-diensten)
- Hybride dienstapotheek als onderdeel van een apotheekservicepunt (verzorgt naast normale openingsuren ook ANW-diensten)
- Anders: **optie voor toelichting, max 50 tekens**

---

2 Openingstijden

A Hoeveel procent van de tijd bent u geopend als de huisapotheek gesloten is?

- Maak een schatting van het percentage: _____ **getal van 0 tot 100%**

Indien het antwoord bij A = 100%: door na kenmerk 3

B Wat zijn de redenen dat u niet volledig bent geopend indien de apotheek waar de patiënt doorgans komt dicht is?

Meerdere antwoorden mogelijk

- Financiële redenen (bijvoorbeeld geen juist tarief zorgverzekeraar of huisartsenpost gesloten)
- Organisatorische redenen (bijvoorbeeld gebrek aan personeel)
- Anders:

C Voldoet u ook als u niet 100% van de tijd geopend bent aan de Definitie van Farmaceutische Spoedzorg (<https://www.knmp.nl/bedrijfsvoering/kwaliteit-zorgverlening/farmaceutische-spoedzorg>)?

Ja (Door naar indicatoren)

Nee

Licht uw antwoord toe: (vrije tekst, max 60 tekens)

---

3 Wat is de verste afstand in minuten voor patiënten binnen uw verzorgingsgebied uw apotheek te bereiken?

(Te achterhalen als reisafstand via Google Maps of ANWB routeplanner voor het verste punt binnen uw regio, met de auto – zonder files)

_____ min

4 A Wat is de grootte van uw verzorgingsgebied in aantal inwoners?

(Antwoord voor het grootste gebied indien er verschillende situaties zijn bij de openingstijden).

(Schatting op basis van de informatie bijvoorbeeld op Wikipedia; voor meerdere deelgebieden de regio's in Wikipedia separaat opzoeken en bij elkaar op tellen)

_____ aantal inwoners verzorgingsgebied

B Wat is de oppervlakte van uw verzorgingsgebied

_____ km²

(Antwoord voor het grootste gebied indien er verschillende situaties zijn bij de openingstijden).

(Schatting op basis van de informatie bijvoorbeeld op Wikipedia).

5 Binnen welke categorie valt uw huidige WMG-ANZ tarief (exclusief btw)?

Lager dan € 20

Tussen € 20 en € 30

Tussen € 31 en € 40

Tussen € 41 en € 50

Tussen € 51 en € 60

Tussen € 61 en € 70

Tussen € 71 en € 80

Tussen € 81 en € 90

Boven € 90

6 A Vraagt uw dienstapotheek een aanvullend tarief op OTC-geneesmiddelen?

- Ja, altijd (door naar 6c)
- Ja, soms
- Nee

B Wat is de reden dat u niet (altijd) een aanvullend tarief op OTC-geneesmiddelen vraagt?

Meerdere antwoorden mogelijk – en door naar 7

- Het OTC-middel staat op recept
  - Het OTC-middel wordt meegegeven naast de beleving van geneesmiddelen op recept
  - Anders: vrije tekst
-
-

C Wat is de reden dat u een aanvullend tarief op OTC-geneesmiddelen vraagt?

Meerdere antwoorden mogelijk

- Financiële redenen
  - Beleidsmatige redenen
  - Anders: vrije tekst
-
-

7 Hoe hoog is het gemiddelde bedrag dat u voor het bezorgen van geneesmiddelen in rekening brengt? (Dit betreft niet zorg voor instellingen of andere WLZ-gerelateerde zorg tijdens de dienst.)

- Geen tarief
- Tussen € 1 en € 15
- Tussen € 15 en € 25
- Tussen € 25 en € 35
- Tussen € 35 en € 45
- Ander tarief: _____
- Niet van toepassing, ik bezorg niet of op verzoek van de patiënt voor hun eigen rekening

8 Is uw dienstapotheek gevestigd in de directe nabijheid van een huisartsenpost?

- Ja, binnen ongeveer 300 m
  - Nee
  - Toelichting: vrije tekst
-
-

9. Wordt in uw apotheek ook extern personeel ingehuurd om de diensten op te vullen?
(Toelichting: dit geldt ook voor uren overdag gevuld met extern personeel om hierdoor eigen personeel dienst te kunnen laten doen.)

- Ja
- Nee, **door naar indicatoren**

9.1 Geef dan per groep het percentage bij de gewerkte uren door extern personeel aan:

- ZZP: percentage _____
  - Detacheringsbureau: percentage _____
  - Anders: **vrije tekst**
-

- Alle opgegeven percentages tellen op tot 100

1 Kwaliteitsmanagement

Indicator 1.1

Hoofdstuk

Toepassingsgebied

Rapportageperiode

Openbaar Data Bestand

Indicator

Toelichting

Type indicator

Aanwezigheid gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem

Kwaliteitsmanagement

Dienstapothek

Kalenderjaar 2024

Deze indicator is bedoeld als interne informatie voor de ontwikkeling van het apothekteam en komt daarom niet in aanmerking voor het Openbaar Data Bestand (ODB)

Beschikte de (hybride) dienstapothek per 31 december 2024 over een gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem voor het gedeelte van de dienstapothek?

- Ja
- Nee

De zorginstelling waar farmaceutische zorg wordt geleverd, beschikt over een certificaat voor het kwaliteitsmanagementsysteem van gedeelte van de dienstapothek (bijvoorbeeld HKZ of ISO). Dit systeem waarborgt dat producten en diensten op consistente wijze worden geleverd en voldoen aan de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Verhogen van patiënttevredenheid bij een acute zorgvraag en continue verbetering maken onderdeel uit van het kwaliteitsmanagementsysteem.

Bij een 'hybride' dienstapothek, waar het niet dienstdeel over een gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem beschikt, dient binnen dit systeem expliciet aandacht aan de zorgfunctie van de dienstapothek te worden besteed. Als het gedeelte van de dienstapothek niet separaat getoetst is, dient dit beschouwd te worden als niet aanwezig.

Structuur

Indicator 1.2

Rapportageperiode

Type indicator

Openbaar Data Bestand

Gebruik van meldingen ter verbetering van de zorg

Kalenderjaar 2024

Groeiladder

Deze indicator is bedoeld als interne informatie voor de ontwikkeling van het apotheketeam en komt daarom niet in aanmerking voor het Openbaae Data Bestand (ODB).

Aanleiding

De dienstapothek borgt dat meldingen zoals klachten, fouten en complimenten geregistreerd en opgepakt worden in verbeteracties. Deze groeiladder beschrijft de gewenste organisatorische stappen hierbij.

Het apotheketeam gebruikt meldingen ter verbetering van de zorg doordat het team:

- A **Zich bewust is van** de aandachtspunten die relevant zijn voor de organisatie hierbij.
- B **Uitvoering geeft aan** deze aandachtspunten.
- C **Periodiek** de uitvoering **evalueert en verbetert**.

Een evaluatie kan bijvoorbeeld binnen de kwaliteitscyclus minimaal één keer in de drie jaar gebeuren. Bij een aandachtspunt mag alleen dan een vinkje worden gezet als dit aandachtspunt dan ook daadwerkelijk geevalueerd wordt en indien nodig acties in een verbeterproces worden genomen.

Aanvinken wat in het algemeen voor de leden van het apotheketeam van toepassing is. Hierbij geldt een voorwaardelijke volgorde, dus C kan pas aangevinkt worden als A en B zijn aangevinkt. Indien een aandachtspunt niet bekend of niet van toepassing is, niets aanvinken. Zie in de inleiding van deze indicatorenengids voor meer informatie groeiladders.

1.2 Gebruik van meldingen ter verbetering van de zorg	A Zich bewust zijn van het belang	B Uitvoering geven aan	C Periodiek evalueren en verbeteren
1.2.1 Er is een werkprocedure aanwezig met de mogelijkheid om meldingen voor de dienstapothek te registreren.	☐	☐	☐
1.2.2 De ontvangen meldingen worden structureel beoordeeld .	☐	☐	☐
1.2.3 De ontvangen meldingen worden met het team besproken .	☐	☐	☐

Toelichting

- 1.2.1 Onder meldingen vallen klachten, fouten en complimenten. Een fout is structureel iets anders dan een klacht: een fout kan intern zijn gebeurd, wel of niet opgelost en kan wel of niet aanleiding zijn voor een klacht. Een klacht komt over het algemeen van buiten, van een patiënt of zorgverlener.

Indicator 1.3

Toepassingsgebied
Rapportageperiode
Type indicator
Openbaar Data Bestand

Zorg voor het personeel

Dienstapothek
Kalenderjaar 2024
Groeiladder

Deze indicator is bedoeld als interne informatie voor de ontwikkeling van het apotheekteam en komt daarom niet in aanmerking voor het Openbaar Data Bestand (ODB).

De dienstapothek borgt dat er voldoende deskundig personeel tijdens de dienst aanwezig is doordat de dienstapothek:

- A **Zich bewust is van** de aandachtspunten die relevant zijn voor het organiseren van de zorg voor het personeel..
- B **Uitvoering geeft aan** deze aandachtspunten.
- C **Periodiek** de uitvoering **evalueert en verbetert**.
Een evaluatie kan bijvoorbeeld binnen de kwaliteitscyclus minimaal één keer in de drie jaar gebeuren. Bij een aandachtspunt mag alleen dan een vinkje worden gezet als dit aandachtspunt dan ook daadwerkelijk geëvalueerd wordt en indien nodig acties in een verbeterproces worden genomen.

Aanvinken wat in het algemeen voor de leden van het apotheekteam van toepassing is.

Hierbij geldt een voorwaardelijke volgorde, dus C kan pas aangevinkt worden als A en B zijn aangevinkt.

Indien een aandachtspunt niet bekend of niet van toepassing is, niets aanvinken.

Zie in de inleiding van deze indicatorenengids voor meer informatie groeiladders.

1.3 Zorg voor het personeel

A Zich bewust zijn
van het belang

B Uitvoering geven
aan

C Periodiek
evalueren en
verbeteren

1.3.1 Er wordt gezorgd voor
adequaat opgeleid
personeel.

1.3.2 Er is geborgd dat het
personeel **voldoende**
werkervaring heeft.

1.3.3	Er is geborgd dat het personeel van de dienstapothek voldoende is ingewerkt.	☐	☐	☐
1.3.4	De kennis van het personeel wordt continu op peil gehouden.	☐	☐	☐
1.3.5	Verantwoordelijkheden met betrekking tot het rooster zijn vooraf afgesproken.	☐	☐	☐
1.3.6	Taken en verantwoordelijkheden van het dienstpersoneel zijn schriftelijk vastgelegd.	☐	☐	☐
1.3.7	Taken en verantwoordelijkheden van de achterwacht apothekers zijn schriftelijk vastgelegd.	☐	☐	☐
1.3.8	Er is een calamiteitenprotocol met betrekking tot specifieke situaties taken, verantwoordelijkheden en processen.	☐	☐	☐
1.3.9	Er zijn werkbesprekingen met als doel interne afstemming, evaluatie en kwaliteitsverbetering, met alle medewerkers.	☐	☐	☐
1.3.10	Er wordt een veilige werkomgeving geborgd.	☐	☐	☐

Toelichting

1.3.1 – 1.3.4

Adequaat opgeleid personeel beschikt over een diploma dat voldoende kennis en professionele competenties borgt. Het is van belang dat de kennis van het personeel continu op peil wordt gehouden door middel van diverse scholingsprogramma's. Daarnaast dient het personeel voldoende ingewerkt te zijn in de dienstapothek

waarbij beschreven inwerkprogramma's en tussentijdse evaluaties wenselijk zijn. De dienstapotheek dient aanvullende eisen te stellen aan de zelfstandigheid van het personeel, omdat zij minder makkelijk terug kunnen vallen op collega's. Hierbij is enige werkervaring in een (dienst)apotheek van essentieel belang.

1.3.5

Bij het maken van roosters horen ook afspraken bij geplande en ongeplande afwezigheid. Deze zijn bekend bij het team.

1.3.6

Onder dienstpersoneel wordt verstaan: alle assistentes, medewerkers, apothekers en achterwachtapothekers werkzaam in de dienstapotheek. In een dienstapotheek kan naast de beherend apotheker ook een andere apotheker werkzaam zijn. Indien bij een hybride apotheek nog een tweede apotheker werkzaam is, maar deze niet in het dienstdeel werkt, dan hoeven voor deze apotheker de werkzaamheden niet te worden vastgelegd.

1.3.10

Hierbij horen maatregelen en afspraken om de veiligheid van de medewerker tijdens de dienst en op de weg van en naar de dienstapotheek te borgen.

2 Farmaceutische processen

Indicator 2.1

Hoofdstuk

Toepassingsgebied

Rapportageperiode

Openbaar Data Bestand

Indicator A

Verkorte omschrijving

Doel

Elektronisch ontvangen recepten

Farmaceutische processen

Dienstapothek

Kalenderjaar 2024

Deze indicatoren zijn bedoeld als interne informatie voor de ontwikkeling van het apotheketeam en komen daarom niet in aanmerking voor het Openbare Data Bestand (ODB).

Percentage elektronisch ontvangen recepten binnen 30 recepten van een weekend.

Percentage elektronisch ontvangen recepten

Het is wettelijk verplicht om recepten elektronisch voor te schrijven.

Slechts in uitzonderingen mag hiervan afgeweken worden.

Met deze indicator wordt de omvang van elektronische recepten in kaart gebracht.

Let op:

- Deze vraag richt zich op recepten en niet op receptregels of patiënten.
- Deze vraag richt zich niet op OTC-geneesmiddelen.

Patiëntenselectie

Teller aantal recepten uit de noemer dat elektronisch is ontvangen

Noemer Selecteer 30 opeenvolgende recepten van een weekend naar keuze in de rapportageperiode.

Indien er voor de noemer niet voldoende recepten werden gevonden, selecteer dan andere weekenden totdat 30 recepten behaald zijn.

Rapportageperiode

Kalenderjaar 2024

Indicator type

Proces

Indicator B Van welke voorschrijver ontvangt u het meest frequent niet-digitale recepten?

- Huisarts
  - Huisartsenpost
  - Specialist uit het ziekenhuis
  - Instellingsarts
  - Tandarts
  - Psychiater
  - Spoed Eisende Hulp Artsen
  - Andere voorschrijver:
-

Indicator type Kenmerk

Toelichting

De KNMG-richtlijn verplicht al sinds 2021 tot elektronisch voorschrijven. Dit is onderdeel van de professionele standaard volgens de Wet Geneeskundige Behandeloovereenkomst (WGBO) en de Wet kwaliteit, klachten en geschillen Zorg (Wkkgz). Sinds 2024 moeten huisartsen ook wettelijk elektronisch voorschrijven. Alleen in uitzonderlijke situaties mag hiervan worden afgeweken.

Onderbouwing

Elektronisch voorschrijven – KNMP: <https://www.knmp.nl/actueel/nieuws/dit-verandert-er-2024-wtza-elektronisch-voorschrijven-en-meer>
De eerste gegevensuitwisseling die onder de Wet elektronische gegevensuitwisseling in de zorg (Wegiz) verplicht wordt, is 'Versturen van recept door huisarts aan terhandsteller' (VRHT). Dat is onderdeel van de gegevensuitwisseling 'medicatieoverdracht'. De 'terhandsteller' is in de meeste gevallen de apotheek. Dit betekent dat huisartsen en apothekers vanaf 1 januari 2024 wettelijk verplicht zijn om recepten (medicatieafspraken) elektronisch uit te wisselen. Ook voor andere voorschrijvers dan huisartsen is een elektronisch recept de norm en een handgeschreven recept de uitzondering. Dat bevordert de communicatie en voorkomt misbruik door vervalste recepten.

Elektronisch voorschrijven | KNMG <https://www.knmg.nl/download/knmg-richtlijn-elektronisch-voorschrijven>

Artikel 4

Voorschrijven van geneesmiddelen zonder gebruik te maken van een elektronisch voorschrijfsysteem is uitsluitend toegestaan als:

- A de voorschrijver werkzaam is op een locatie waar elektronisch voorschrijven niet goed mogelijk is, onder de voorwaarde dat de voorschriften en gebruikte geneesmiddelen achteraf alsnog in een elektronisch voorschrijfsysteem worden ingevoerd; of
- B de voorschrijver uitsluitend een zeer beperkt palet aan geneesmiddelen voorschrijft, onder de voorwaarde dat de voorschrijver vooraf een prospectieve risicoanalyse maakt op de voorschriften; of
- C de voorschrijver zeer zelden een geneesmiddel voorschrijft, onder de voorwaarde dat de voor[1]schrijver zich kan verantwoorden over de bewaking van de voorschriften alsof het ingevoerd was in een elektronisch voorschrijfsysteem; of
- D sprake is van een onvoorziene situatie, onder de voorwaarde dat elektronisch voorschrijven/verzonden in dat specifieke geval niet mogelijk was en de voorschrijver hierover achteraf verantwoording kan afleggen. Dit is het geval in sommige HIX-omgevingen.

Indicator 2.2

Hoofdstuk

Toepassingsgebied

Rapportageperiode

Openbaar Data Bestand

Indicator

Toelichting

Type indicator

Borgen van tijdige receptcontrole

Farmaceutische processen

Dienstapothek

Kalenderjaar 2024

Deze indicator is bedoeld als interne informatie voor de ontwikkeling van het apotheekteam en komt daarom niet in aanmerking voor het Openbaar Data Bestand (ODB).

Is geborgd dat alle recepten uit de dienst tijdig worden nagekeken door de apotheker?

Ja

Nee

Deze vraag richt zich op recepten vallende onder de geneesmiddelenwet en niet op receptregels of patiënten of op 'over the counter' medicatie (OTC). Onder avond- en nachtdienst wordt de periode verstaan tussen 18.00 en 8.00 uur.

De eindcontrole vindt bij voorkeur plaats op de dag van terhandstelling, of zo vroeg mogelijk in de ochtend na de avond- of nachtdienst.

Een apotheker controleert persoonlijk of de terhandstelling verantwoord is verlopen. Bij deze controle loopt hij de hiervoor beschreven onderdelen van de terhandstelling na. Hij gebruikt hierbij de in documenten vastgelegde zorg, zoals recepten, rugetiketten, bereidingsbriefjes en signaallijsten. De eindcontrole omvat ook deeltuitgiften, bereidingen, Geïndividualiseerde Distributie Vormen (GDV) en zelfzorggeneesmiddelen, die zijn vastgelegd in het patiëntendossier.

Structuur

Indicator 2.3

Hoofdstuk

Toepassingsgebied

Handelen zonder aanwezig recept of medicatiehistorie

Farmaceutische processen

Dienstapothek

Rapportageperiode	Kalenderjaar 2024
Openbaar Data Bestand	Deze indicator is bedoeld als interne informatie voor de ontwikkeling van het apotheekteam en komt daarom niet in aanmerking voor het Openbaar Data Bestand (ODB).
Aanleiding	Een dienstapothek dient een duidelijk beleid te hebben voor het verstrekken van medicatie zonder recept.
Indicator	Levert u receptplichtige middelen af zonder dat er een recept is? ☐ Ja altijd ☐ Ja, onder voorwaarden ☐ Nee

Toelichting

Artikel 61, lid 9 van de Geneesmiddelenwet stelt het volgende:

Het is de apotheker die in een apotheek werkt verboden een UR-geneesmiddel ter hand te stellen zonder dat een recept is overgelegd. Hij is evenwel bevoegd in spoedgevallen een UR-geneesmiddel ter hand te stellen zonder dat een recept wordt overgelegd mits hij zich voldoende zekerheid heeft verschaft dat gevaar voor misbruik niet kan ontstaan.

In het T&C Gezondheidsrecht 12. Ter hand stellen zonder recept (lid 9) staat het volgende:

Behoudens spoedgevallen is het apothekers verboden om zonder recept een UR-geneesmiddel aan een patiënt of een beroepsbeoefenaar ter hand te stellen. Een bepaling over de apotheekhoudende huisarts ontbreekt uiteraard. Hij kan zelf het vereiste recept uitschrijven. De apotheker moet zich voldoende zekerheid verschaffen dat er geen gevaar voor misbruik is. Raadpleging van het medicatiedossier is daarvoor niet alleen nuttig maar ook noodzakelijk (Kamerstukken II 2009/10, 29359, 3, p. 8).

Omtrent opiaten is extra waakzaamheid geboden. De KNMP heeft, ook na diverse tv-uitzendingen waar getoond werd dat apothekers (niet dienstapotheken) de fout in gingen, al een aantal keren gewaarschuwd voor handgeschreven opiaatrecepten: niet doen.

Bekijk het dossier [opioïden](#) op KNMP.nl.

Zie hier een voorbeeld van te maken afspraken tussen een huisartsen(post) en dienstapothek uit een regio – uiteraard kan dit regionaal afwijkend geregeld zijn:

- 1 Patiënt moet een doosje met etiket bij zich hebben (max. 4 maanden oud).
- 2 Alleen chronische medicatie zoals bloeddrukverlagers of cholesterolverlagers wordt verstrekt.

Voorbeelden van uitzonderingen, die niet worden verstrekt, zijn:

- Pijnmedicatie
- Slaapmiddelen/kalmeringstabletten
- Antipsychotica
- Opiaten
- Antibiotica

Risicovolle stoffen (medicatie waarvoor een autorisatie van een apotheker vereist is, zoals methotrexaat) mogen NIET worden meegegeven. Indien de patiënt niet zonder deze medicatie kan, wordt de patiënt verwezen naar de huisartsenpost.

- 3 De hoeveelheid mee te geven medicatie is maximaal tot en met de eerstvolgende werkdag, waarop de eigen apothek van de patiënt open is (gemiddeld 1-3 dagen).
- 4 Bij twijfel kan er overleg plaatsvinden met de huisarts of kan de patiënt naar de huisartsenpost worden verwezen.
- 5 De volgende dag levert de huisartsenpost op verzoek van de dienstapothek digitale manco-recepten, onder vermelding van 'overbruggingsrecept'.

Type indicator

Structuur

Indicator 2.4

Hoofdstuk

Toepassingsgebied

Rapportageperiode

Openbaar Data Bestand

Afleveringen van opioïden

Farmaceutische processen

Dienstapothek

Kalenderjaar 2024

Deze indicatoren zijn bedoeld als interne informatie voor de ontwikkeling van het apotheketeam en komen daarom niet in aanmerking voor het Openbaar Data Bestand (ODB).

Aanleiding

Een dienstapothek dient een helder en effectief beleid te hebben voor het afleveren van potentieel verslavende medicatie in het algemeen en opioïden in het bijzonder.

Indicator A

Waarover zijn intern afspraken gemaakt en vastgelegd bij recepten met opiumwetmiddelen?

Meerdere antwoorden mogelijk

- Voor een maximaal af te leveren hoeveelheid
- Voor het meegeven of aannemen van herhaalrecepten
- Voor het overleggen met apotheker bij niet-digitale Opiumwet recepten als potentiële vervalsing.
- Voor opvragen van een origineel recept achteraf bij een elektronisch recept op naam van de praktijk
- Bij welke indicatie snelwerkende opioïden worden meegegeven

Indicator B

Hoe wordt gehandeld in de gevallen, waarvoor bij A geen afspraken zijn gemaakt? Meerdere antwoorden mogelijk

- Er wordt niets meegegeven
  - Er wordt overlegd met de voorschrijver
  - Er wordt overlegd met de achterwacht apotheker
  - Er wordt meegegeven zonder overleg
  - Anders: vrije tekst
-

Indicator C

Wordt er aanvullend bij recepten voor opioïden op echtheid gecontroleerd indien het recept is ontvangen buiten het elektronisch voorschrijfsysteem?

- Ja
- Nee

Toelichting

Deze indicator richt zich op opioïden als voorbeeld van potentieel verslavende medicatie. Op deze recepten dienen er aanvullende controles uitgevoerd te worden over de echtheid van het recept, de rationaliteit van de voorgeschreven hoeveelheid en de noodzaak voor de individuele patiënt. Zie hiervoor ook de **Handreiking administratie Opiumwetmiddelen (knmp.nl/media/412)** in de openbare apotheek en het KNMP-standpunt onderscheppen opioïden.

Gemaakte afspraken met samenwerkingspartners dienen bij voorkeur in beschikbare protocollen te zijn vastgelegd.

Type indicatoren

Structuur

Indicator 2.5

Terhandstelling Uitsluitend Apotheek - en Uitsluitend Apotheek Drogist medicatie met potentiële interacties

Toepassingsgebied	Dienstapothek
Rapportageperiode	Kalenderjaar 2024
Type indicator	Groeiladder
Openbaar Data Bestand	Deze indicator is bedoeld als interne informatie voor de ontwikkeling van het apotheekteam en komt daarom niet in aanmerking voor het Openbaar Data Bestand (ODB).

Aanleiding

Afhankelijk van onder andere de verpakkingsgrootte en medicijn is een handverkoop-product een Uitsluitend Apotheek (UA) of een Uitsluitend Apotheek Drogist (UAD) middel. De KNMP Kennisbank bevat een lijst met handverkoopproducten die interacties kunnen veroorzaken met andere geneesmiddelen. Dit zijn producten die kunnen worden voorzien van (gele) attentie-stickers met de tekst: 'Indien u nog andere geneesmiddelen gebruikt, vraag ons om advies!' Hoewel het gebruik van deze stickers niet verplicht is, wordt het vanuit de KNMP wel aanbevolen.

Bij medicatie, die tot de UA of UAD-categorie behoort, wordt van een dienstapothek verwacht dat medicatiebewaking wordt uitgevoerd. Dit kan zijn door extra controles, vragen en/of vastlegging in het AIS.

Bij aflevering in handverkoop van medicatie die interactie(s) kunnen geven is het aan de apotheek welk beleid hierop wordt gevoerd.

De dienstapothek borgt dat er voldoende aandacht is voor mogelijke interacties met handverkoopproducten (UA of UAD) doordat de dienstapothek:

- A **Zich bewust is van** de aandachtspunten die relevant zijn voor de te verlenen zorg.
- B **Uitvoering geeft aan** deze aandachtspunten.
- C **Periodiek** de uitvoering **evalueert en verbetert**.

Een evaluatie kan bijvoorbeeld binnen de kwaliteitscyclus minimaal één keer in de drie jaar gebeuren. Bij een aandachtspunt mag alleen dan een vinkje worden gezet als dit aandachtspunt dan ook daadwerkelijk geevalueerd wordt en indien nodig acties in een verbeterproces worden genomen.

Aanvinken wat in het algemeen van toepassing is. Hierbij geldt een voorwaardelijke volgorde, dus C kan pas aangevinkt worden als A en B zijn aangevinkt. Vink bij een aandachtspunt niets aan als dit punt nog niet uw aandacht heeft.

2.5	A Bewust zijn van	B Uitvoering geven aan	C Periodiek intern evalueren en verbeteren
2.5.1 Een actueel overzicht van zelfzorgmiddelen, UA en UAD-middelen met potentiële interacties is aanwezig .	☐	☐	☐
2.5.2 Er is geborgd dat de betreffende handverkoop artikelen worden voorzien van een attentie (bijvoorbeeld gele interactie sticker).	☐	☐	☐
2.5.3 Er is geborgd dat het personeel de verschillen tussen UA en UAD kent en daarna handelt .	☐	☐	☐
2.5.4 Handelwijzen met betrekking tot handverkoop van UA en UAD-middelen zijn vastgelegd.	☐	☐	☐
2.5.5 Mogelijke handelwijzen bij de verstrekking van UA en UAD-middelen met interactie-sticker zijn vastgelegd.	☐	☐	☐
2.5.6 Er zijn werkwijzen met als doel interne afstemming, evaluatie en kwaliteitsverbetering, met alle medewerkers rondom UA en UAD-middelen.	☐	☐	☐

Toelichting

- 1.3.1 -1.3.4 Een ander kan worden vastgelegd in diverse procedures en werkinstructies. Uiteraard dienst aandacht te worden gegeven aan het handelen volgens deze instructies.
- 1.3.2 Het hoeven geen gele stickers te zijn, wel dient een vergelijkbaar systeem aanwezig te zijn.
- 1.3.5 -1.3.6 De apotheek kan een ander beleid hanteren voor de aflevering van UA en UAD-middelen. Ook kan de apotheek bij een bepaald deel van het assortiment er voor kiezen om een andere handelwijze te gebruiken. Denk aan de interactie van miconazol-bevattende middelen bij patiënten die bekend zijn bij de trombosedienst.

Indicator 2.6

Hoofdstuk

Toepassingsgebied

Rapportageperiode

Openbaar Data Bestand

Verwerken van gegevens bij de receptverwerking

Farmaceutische processen

Dienstapothek

Kalenderjaar 2024

Deze indicatoren zijn bedoeld als interne informatie voor de ontwikkeling van het apotheekteam en komen daarom niet in aanmerking voor het Openbaar Data Bestand (ODB).

Indicator A

Welke gegevens worden opgevraagd bij de receptverwerking?

Meerdere antwoorden mogelijk

- Persoonsgegevens / contactgegevens
  - Geneesmiddelen in gebruik
  - Contra-indicaties
  - Intoleranties
  - Labwaarden / Gewicht (indien noodzakelijk)
  - Anders:
-

Indicator B

Wat doet u als u niet beschikt over de nodige informatie bij de receptverwerking, (niet de informatie voor de medicatiebewaking kunt ophalen) waarbij u over dit beleid duidelijke afspraken hebt gemaakt met uw team?

Meerdere antwoorden mogelijk

- Bij opt-in ja: afleveren en de eigen apotheek van de patiënt informeren, zodat deze de medicatiebewaking kan doen als de dienstapothek deze niet kan uitvoeren (bijvoorbeeld bij een patiënt met baxter, een patiënt in een instelling of bij een kind).
  - Bij opt- in nee: Afleveren en de patiënt erop wijzen de eigen apotheek te informeren i.v.m. voor het uitvoeren van de medicatiebewaking over de terhandstelling.
  - Afleveren na uitvragen van actueel medicatiegebruik, bekende contra- indicaties en intoleranties en deze handmatig vastleggen in het dossier van de patiënt.
  - Niet afleveren
  - Anders: **vrije tekst, max 50 tekens**
-

Toelichting

Bij zowel een volledige als hybride dienstapothek zal doorgaans farmaceutische zorg worden verleend aan passanten. Alvorens tot aflevering over te gaan, dient de apotheek daarom de benodigde ontbrekende gegevens te verkrijgen.

Een passant is een niet vaste patiënt. Een 'vaste patiënt' is iemand die voor andere behandelingen bij de apotheek komt en voor wie gebruik wordt gemaakt van gegevens uit het patiëntendossier. Deze gegevens kunnen eventueel aangevuld worden met gegevens geraadpleegd via het Landelijk Schakelpunt (LSP) of andere systemen. Bij incidentele patiënten (passanten) zijn deze gegevens mogelijk niet beschikbaar en zal afhankelijk van de zorgvraag informatie worden ingewonnen

Type indicatoren

Structuur

Indicator 2.7

Hoofdstuk

Toepassingsgebied

Rapportageperiode

Openbaar Data Bestand

Informereren van de apotheek waar de patiënt doorgaans komt

Farmaceutische processen

Dienstapotheek

Kalenderjaar 2024

Deze indicatoren zijn bedoeld als interne informatie voor de ontwikkeling van het apotheekteam en komen daarom niet in aanmerking voor het Openbaar Data Bestand (ODB).

Indicator A

Zijn er afspraken voor het informeren van de apotheek waar de patiënt doorgaans komt over medicatieleveringen als dat niet automatisch gebeurt via het Landelijk Schakelpunt (LSP)?

- Ja
- Nee

Indicator B

Wordt de apotheek waar de patiënt doorgaans komt geïnformeerd over levering aan een patiënt met een onbekend 'opt-in' indien de patiënt kwetsbaar is en niet benaderd kan worden?

- Ja
- Nee

Indicator C

Wordt een patiënt met een 'nee' bij de 'opt-in' expliciet op zijn eigen verantwoordelijkheid gewezen voor het delen van zijn medicatiegegevens met zijn behandelaars?

- Ja
- Nee

Indicator D

In welke situaties wordt de apotheek waar de patiënt doorgaans komt toch geïnformeerd over de terhandstelling, ondanks er geen 'opt-in' is?

Meerdere antwoorden mogelijk

- Er zijn hierover afspraken gemaakt en vastgelegd met de apotheek waar de patiënt doorgaans komt.
- Er is een uitwisseling met de apotheek waar de patiënt doorgaans komt bij een baxter
- Binnen het cluster van apotheken
- Bij verdenking van misbruik
- Bij zorgen over de veiligheid van de medicatie

Toelichting

Bij A	De dienstapothek informeert de apotheek waar de patiënt doorgaans komt over de terhandstelling. Hiervoor dient een vast protocol beschikbaar te zijn. Als het LSP werkt, krijgt de apotheek waar de patiënt doorgaans komt elektronisch informatie over de terhandstelling. Als dat echter niet kan, dienen aparte afspraken gemaakt te worden. Een stopdatum bijvoorbeeld wordt (nog) niet via het LSP doorgegeven. Daarom moeten hiervoor aanvullende afspraken zijn gemaakt. Eveneens dienen afleveringen van Geïndividualiseerde Distributie Vormen ('baxter') doorgegeven te worden aan de huisapothek.
Bij B	Dit komt mogelijk voor bij oudere verpleeghuisbewoners, die niet rechtstreeks hierover bevraagd kunnen worden, zodat de 'opt-in' niet bekend is.
Bij C	Als een patiënt er bewust voor kiest om geen 'opt-in' te geven, ligt de verantwoordelijkheid voor het delen van de gegevens bij de patiënt. Een afspraak in de apotheek kan dan bijvoorbeeld zijn om een overzicht aan de patiënt mee te geven over de geleverde middelen, bijvoorbeeld met een dienstbrief.
Bij D	Bij kwetsbare patiënten kan het belang van de medicatieveiligheid mogelijk zwaarder wegen. Informatie over de medicatie kan alsnog worden gedeeld met andere behandelaren.
Type indicatoren	Structuur

Indicator 2.8

Hoofdstuk

Toepassingsgebied

Rapportageperiode

Openbaar Data Bestand

Routing vraag

Indicator A

Indicator B

Toelichting

Type indicatoren

Toedienlijsten bij thuiszorg

Farmaceutische processen

Dienstapothek

Kalenderjaar 2024

Deze indicatoren zijn bedoeld als interne informatie voor de ontwikkeling van het apotheketeam en komen daarom niet in aanmerking voor het Openbaar Data Bestand (ODB).

Levert uw dienstapothek direct aan patiënten die thuiszorg krijgen?

- Ja
- Nee, door naar volgende indicator

Wordt er bij de beleving aan patiënten die thuiszorg krijgen gewerkt met toedienlijsten voor medicatie die door de dienstapothek zijn verstrekt?

- Ja, op papier (tijdelijke toedienlijst)
- Ja, elektronisch
- Nee
- Anders:

Welke informatie bevatten de door de dienstapothek verstrekte toedienlijsten?

Meerdere antwoorden mogelijk

- Adresetiket dienstapothek
- Telefoonnummer dienstapothek
- Naam cliënt
- Geboortedatum cliënt
- Voorschrijvende arts
- Dag van aflevering
- Meerdere tabellen voor innametijden op meerdere dagen voor een bepaald geneesmiddel (plek om etiket te plakken afgeleverd middel)
- Mogelijkheid tweede controle paraaf bij risicovol medicijn
- Anders:

Voor de samenwerking met thuiszorgorganisaties zijn toedienlijsten voor de te gebruiken medicatie van de patiënt gewenst Zie de vigerende versie 'Veilige principes in de medicatieketen'.

Structuur

3 Farmaceutische patiëntenzorg

Indicator 3.1

Hoofdstuk

Toepassingsgebied

Rapportageperiode

Type indicator

Openbaar Data Bestand

Aanleiding

Samenwerking met lokale ketenpartners

Farmaceutische patiëntenzorg

Dienstapothek

Kalenderjaar 2024

Groeiladder

Deze indicator is bedoeld als interne informatie voor de ontwikkeling van het apotheekteam en komt daarom niet in aanmerking voor het Openbaar Data Bestand (ODB).

De dienstapothek werkt samen met andere zorgverleners die belangrijk zijn voor goede zorg tijdens de dienst doordat een medewerker/vertegenwoordiger:

- A **Kennis heeft gemaakt met** andere zorgverleners
- B **Uitvoering geeft aan** de samenwerking (door bijvoorbeeld laagdrempelig contact, regelmatig overleg en afspraken).
- C **Periodiek** de uitvoering **evalueert en verbetert**.
Een evaluatie kan bijvoorbeeld binnen de kwaliteitscyclus minimaal één keer in de drie jaar gebeuren. Bij een aandachtspunt mag alleen dan een vinkje worden gezet als dit aandachtspunt dan ook daadwerkelijk geevalueerd wordt en indien nodig acties in een verbeterproces worden genomen.

Aanvinken wat voor de dienstapothek van toepassing is. Hierbij geldt een voorwaardelijke volgorde, dus C kan pas aangevinkt worden als A en B zijn aangevinkt. Indien een aandachtspunt niet bekend of niet van toepassing is, niets aanvinken.

De dienstapothek werkt samen met	A Kennis heeft gemaakt	B Uitvoering geeft aan samenwerking	C Periodiek evalueert en verbetert
3.1.1 Huisartsenpost	☐	☐	☐
3.1.2 Spoedeisende hulp	☐	☐	☐
3.1.3 Ziekenhuizen (anders dan SEH)	☐	☐	☐
3.1.4 Openbare apotheken (anders dan een openbare apothek binnen een hybride dienstapothek)	☐	☐	☐
3.1.5 Instellingsapothek	☐	☐	☐
3.1.6 Thuiszorg	☐	☐	☐
3.1.7 Verzorgingstehuis / Wet langdurige zorg (WLZ)	☐	☐	☐
3.1.8 Geestelijke Gezondheids Zorg (GGZ)	☐	☐	☐
3.1.9 Trombosedienst	☐	☐	☐
3.1.10 Politiebureau en Dienst Justitiële Inrichtingen	☐	☐	☐

Indicator 3.2

Hoofdstuk

Toepassingsgebied

Rapportageperiode

Openbaar Data Bestand

Indicator A

inhalator

Eerste uitgiftebegeleiding inhalatiemedicatie

Farmaceutische patiëntenzorg

Dienstapothek

Kalenderjaar 2024

Deze indicatoren zijn bedoeld als interne informatie voor de ontwikkeling van het apotheekteam en komen daarom niet in aanmerking voor het Openbaar Data Bestand (ODB).

Op welke manier geeft u inhalatie-instructies aan de patiënt zelf die de komt ophalen?

Meerdere antwoorden mogelijk, behalve bij niet

- Mondeling toelichten aan de balie
- Voordoen van inhaleren aan de balie
- Papieren instructie meegeven voor inhaleren
- Patiënt ter plekke zelf laten oefenen met de inhalator
- Link geven naar film met een instructie
- Voorlichting geven in de spreekkamer
- Anders:

Niet

Indicator B

Wat doet u in het algemeen als de patiënt niet zelf de inhalator komt ophalen?

Meerdere antwoorden mogelijk, behalve bij niet

- (Beeld)bellen met de patiënt
- Instructie (mee)geven aan degene die de medicatie ophaalt
- Buiten wachtende patiënten alsnog in de apotheek uitnodigen voor informatie
- Verwijzen naar een website voor informatie of instructiefilms
- Informatie sturen naar de apotheek waar de patiënt doorgaans komt voor aanvullende informatie
- Anders:

Niet

Toelichting

- A. Een dienstapothek dient de nodige informatie bij eerste uitgifte te geven.
Bij inhalatiemedicatie krijgt de patiënt bij voorkeur deze uitleg door een demonstratie van de inhalatietechniek met een voorbeeld inhalator in een separate ruimte.
Als de patiënt zijn medicatie niet zelf ophaalt, dient de dienstapothek een beleid te hebben voor het overdragen van relevante informatie aan de patiënt. In bijzondere gevallen kan de informatie aan de mantelzorger of verpleging overgedragen worden.
- B. Voorbeelden van websites om ernaar te verwijzen zijn www.apotheek.nl of www.inhalatorgebruik.nl, bijvoorbeeld door een QR-code mee te geven. Voor www.inhalatorgebruik.nl met de daar te vinden zeer uitgebreide hoeveelheid inhalatoren is het lastig om de betreffende instructie te vinden. Hier heeft het de voorkeur om de betreffende instructie te downloaden vanaf deze website en als geprint exemplaar mee te geven, na een korte toelichting aan de mantelzorger/verpleegkundige.

Type indicatoren

Structuur

Indicator 3.3

Hoofdstuk

Toepassingsgebied

Rapportageperiode

Openbaar Data Bestand

Indicator

Verkorte omschrijving

Doel

Onderbouwing

Berekening

Indicator

Patiëntenselectie

Controle kinderdosering ondansetron

Farmaceutische patiëntenzorg

Dienstapothek

Kalenderjaar 2024

Deze indicator is bedoeld als interne informatie voor de ontwikkeling van het apotheekteam en komt daarom niet in aanmerking voor het Openbaar Data Bestand (ODB).

Percentage van 10 kinderen onder 18 jaar met een aflevering van ondansetron in 2024 waarvoor een berekening van de dosering aantoonbaar is vastgelegd.

Berekenen kinderdosering ondansetron

Juiste kinderdoseringen zijn sterk afhankelijk van leeftijd en gewicht. Verkeerde dosering bij kinderen kan leiden tot een verminderde werking of tot het optreden van (ernstige) bijwerkingen. Hier is gekozen voor ondansetron, omdat uitgiftes van dit middel regelmatig voorkomen bij kinderen. Het is nu – sinds het wegvallen van domperidon – de eerste keuze bij gastro-enteritis met dreigende dehydratie.

KNMP-richtlijn 'Medicatiebewaking', Kinderformularium (voor de keuze van de leeftijdsgrens 18 jaar)

Teller Aantal verstrekkingen uit de noemer waarvan de berekening van de dosering aantoonbaar is vastgelegd

Noemer 10 kinderen onder de 18 jaar met een verstrekking van ondansetron in december 2024 (en verder terug in de tijd totdat 10 patiënten gevonden zijn).

De informatie hiervoor kan nog niet geautomatiseerd uit de systemen worden gehaald. Op initiatief van de werkgroep wordt een eerste stap gezet om dit handmatig na te gaan voor een behapbare periode, die betekenisvolle informatie kan opleveren.

- 1 Selecteer kinderen onder de 18 jaar met een aflevering van ondansetron. Start hiervoor in december 2024 (noemer) en ga vervolgens terug in de tijd totdat er 10 patiënten gevonden zijn of januari 2024 is bereikt.
- 2 Achterhaal voor deze personen of de berekening van de dosering aantoonbaar is vastgelegd (teller).
Nota bene: de berekening van de dosering is aantoonbaar vastgelegd door vermelding op het recept 'dosering akkoord' (al dan niet na een interventie).

- 3 Mocht u uit de resultaten van deze steekproef concluderen dat niet alle doseringen aantoonbaar zijn gecontroleerd, loop dan het proces medicatiebewaking/kinderdoseringen na en neem maatregelen om herhaling te voorkomen

Definities

Geneesmiddel

Rapportageperiode

Aflevering

Indicator type

Ondansetron: A04AA01

Kalenderjaar 2024

Verstrekking van een geneesmiddel in de rapportageperiode

Proces

Indicator 3.4

Hoofdstuk
Toepassingsgebied
Rapportageperiode
Openbaar Data Bestand

Beschikbaarheid van labwaarden bij Directe Orale Anti Coagulantia (DOAC)

Farmaceutische patiëntenzorg
Dienstapothek
Kalenderjaar 2024

Indicator A

Deze indicatoren zijn bedoeld als interne informatie voor de ontwikkeling van het apotheketeam en komen daarom niet in aanmerking voor het Openbaar Data Bestand (ODB).

Verkorte omschrijving

Percentage van 20 DOAC-gebruikers waarvoor de dienstapothek beschikt over relevante labwaarden.

Doel

DOAC-gebruikers met labwaarden
Bij DOAC's kan een goede medicatiebewaking alleen worden uitgevoerd als informatie beschikbaar is over de nierfunctie, diagnose en in sommige gevallen het gewicht. Deze informatie bepaalt de duur van gebruik en de goede dosering.

Berekening

Indicator

Teller Aantal verstrekkingen uit de noemer waarvoor informatie beschikbaar was over zowel de nierfunctie, indicatie en gewicht (afhankelijk van de DOAC).

Noemer 20 gebruikers met een aflevering van een DOAC in december 2024.

Patiëntenselectie

De informatie hiervoor kan nog niet geautomatiseerd uit de systemen worden gehaald. Op initiatief van de werkgroep wordt een eerste stap gezet om dit handmatig na te gaan voor een behapbare periode, die betekenisvolle informatie kan opleveren.

- 1 Selecteer alle gebruikers van DOAC's. Start hiervoor in december 2024 (noemer) en ga vervolgens terug in de tijd totdat er 20 patiënten gevonden zijn of januari 2024 is bereikt.
- 2 Achterhaal voor deze personen of de nierfunctie, indicatie en – indien nodig – ook het gewicht beschikbaar is (teller).
- 3 Mocht u uit de resultaten van deze steekproef concluderen dat niet alle doseringen aantoonbaar zijn gecontroleerd, loop dan het proces medicatiebewaking/kinderdoseringen na en neem maatregelen om herhaling te voorkomen.

Definities

Geneesmiddel
Rapportageperiode
Aflevering

DOAC's: B01AE, B01AF

Kalenderjaar 2024

Verstrekking van een geneesmiddel in de rapportageperiode

Indicator B	Via welke routes verkrijgt de dienstapothek nierfunctiewaarden?
	Meerdere antwoorden mogelijk
	☐ Op het recept ☐ Laboratorium (bijvoorbeeld Lab4Apo) ☐ Zorgviewer ☐ Huisartsenpost ☐ Ziekenhuis ☐ Overige
Toelichting	De dienstapothek dient een beleid te hebben om over relevante labwaarden te kunnen beschikken. Voor een juiste dosering en keuze bij DOAC's is informatie over de nierfunctie en soms ook het gewicht nodig.
Type indicatoren	Proces (A), Structuur (B)

Indicator 3.5

Hoofdstuk

Toepassingsgebied

Rapportageperiode

Type indicator

Openbaar Data Bestand

Aanleiding

Ontslag uit het ziekenhuis

Farmaceutische patiëntenzorg

Dienstopotheek

Kalenderjaar 2024

Groeiladder

Deze indicator is bedoeld als interne informatie voor de ontwikkeling van het apotheekteam en komt daarom niet in aanmerking voor het Openbaar Data Bestand (ODB).

Het team van de dienstopotheek borgt goede farmaceutische patiëntenzorg bij ontslag uit het ziekenhuis tijdens de dienst doordat het team:

- A **Zich bewust is van** de aandachtspunten die relevant zijn voor de te verlenen zorg.
- B **Uitvoering geeft aan** deze aandachtspunten.
- C **Periodiek** de uitvoering **evalueert en verbetert**.
Een evaluatie kan bijvoorbeeld binnen de kwaliteitscyclus minimaal één keer in de drie jaar gebeuren. Bij een aandachtspunt mag echter alleen dan een vinkje worden gezet als dit aandachtspunt dan ook daadwerkelijk geëvalueerd wordt en indien nodig acties in een verbeterproces worden genomen.

Aanvinken wat in het algemeen voor de leden van het apotheketeam van toepassing is. Hierbij geldt een voorwaardelijke volgorde, dus C kan pas aangevinkt worden als A en B zijn aangevinkt. Indien een aandachtspunt niet bekend of niet van toepassing is, niets aanvinken.

3.5 De dienstapothek verleent goede farmaceutische patiëntenzorg bij ontslag uit het ziekenhuis door:	A Zich bewust zijn van	B Uitvoering geven aan	C Periodiek intern evalueren en verbeteren
3.5.1 Beschikbaarheid van een actueel medicatieoverzicht (AMO) vanuit het ziekenhuis.	☐	☐	☐
3.5.2 Beschikbaarheid van relevante gegevens vanuit LSP of andere bronnen over actueel medicatiegebruik, contra-indicaties, intoleranties.	☐	☐	☐
3.5.3 Afspraken met huisapothek bij GDV patiënten: over informatieverstrekking.	☐	☐	☐
3.5.4 Afspraken met instellingen: voor aanspreekpunt en telefonische bereikbaarheid voor patiëntgerichte informatie en wijze van levering.	☐	☐	☐
3.5.5 Afspraken voor terugkoppeling van informatie aan de huisapothek , die niet via het LSP wordt doorgestuurd.	☐	☐	☐
3.5.6 Voeren van een ontslag-gesprek om te borgen dat patiënt, mantelzorger of wettelijke vertegenwoordiger op de hoogte is hoe de medicatie te gebruiken.	☐	☐	☐

Toelichting	<p>Algemeen: Ontslag van patiënten uit het ziekenhuis vindt plaats op alle mogelijke tijden, vaak buiten de openingstijden van Politheek en Huisapotheek. Het maken van afspraken over de handelwijzen kan bijdragen aan een betere begeleiding en veiliger gebruik van medicijnen na ontslag. Voor het gebruik van medicijnen in de toekomst is het van belang dat de huisapotheek ook op de hoogte wordt gesteld van de wijzigingen. De kans bestaat anders dat vanuit de huisapotheek-historie onbedoeld medicijnen opnieuw worden herhaald.</p>
3.5.1	<p>Bij veranderingen in medicatie na ontslag (wijziging doseringen, stoppen medicijnen, starten van nieuwe medicijnen, relevante labwaarden en intoleranties) is de kans op fouten bij het medicijngebruik relatief groot. Daarnaast kunnen ook in de thuissituatie andere medicijnen nog in gebruik zijn. De verificatie bij ontslag is daarom essentieel om duidelijk te krijgen welke medicijnen nu nog gebruikt moeten worden en welke niet.</p>
3.5.3	<p>Afspraken met de huisapotheek bij GDV patiënten gaan over:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Voor de te leveren hoeveelheden, bijvoorbeeld tot en met de tweede volgende werkdag. 2 Wijze van verstrekking, met nadruk op de in te nemen medicijnen (toedienlijst). Bij doorgebruik van een baxterrol thuis kunnen onbedoeld te veel medicijnen worden gebruikt. 3 Wijze van terugkoppeling naar huisapotheek. Dit gebeurt bij voorkeur aanvullend aan het LSP-dossieroverdracht ook via e-mail.
3.5.4	<p>Denk aan een onbemande receptie.</p>
3.5.5	<p>Denk hierbij aan einddata bij herhaalrecepten of het starten of stoppen van medicatie. Deze dient op een aanvullende manier te worden verstuurd. Deze afspraken kunnen binnen de regio worden gemaakt.</p>
3.5.6	<p>Een ontslaggesprek kan ook elders in de zorgketen gevoerd zijn. De dienstapotheek vergewist zich ervan of dat gebeurd is en welke (aanvullende) informatie behoeften er zijn bij de patiënt of diens verzorger.</p> <p>Een nieuwe toedienlijst kan gebruikt worden om alle in gebruik zijnde medicijnen aan te geven. In de praktijk zijn er regelmatig meerdere toedienlijsten aanwezig, die verschillende medicijnverstrekkingen betreffen.</p>

3.6 Evaluatievraag

Waren de vragen bij deze set duidelijk?

- Ja
- Nee, licht toe:

Vrije tekst, max 50 tekens

Welke suggesties heeft u nieuwe indicatoren in deze set?

Vrije tekst, max 50 tekens

KNMP

Alexanderstraat 11

2514 JL Den Haag

T 070 373 73 73

F 070 310 65 30

www.knmp.nl